



OSVRTI

PRVI MEĐUNARODNI SIMPOZIJ O OMLADINSKOM PASTORALU

Ivan Marijanović

Salezijansko filozofsko-teološko učilište i Institut za omladinski pastoral u Benediktbeuernu organizirali su, od 9. do 13. rujna u živopisnom gradiću Benediktbeuernu nedaleko Münchena „Prvi međunarodni simpozij o omladinskom pastoralu”, pod naslovom „Mladi i Crkva”. Cilj ovog skupa bio je razmotriti stanje mladih obzirom na vjeru i Crkvu, premisliti (preispitati) pastoralna opredjeljenja iz kojih izrastaju pastoralni modeli i koncepti u raznim zemljama. Sudjelovalo je 38 neposrednih radnika raznih područja omladinskog pastora iz srednjoevropskih zemalja: Savezne Republike Njemačke, Austrije, Jugoslavije, Italije, Nizozemske i Švicarske, a jedan dan je prisustvovalo cijelo provincijalno vijeće južnonjemačke salezijanske provincije. (Teškim razlozima bili su spriječeni sudjelovati predstavnici Poljske, Francuske i Belgije koji su već bili najavili svoj dolazak.) Program se odvijao kroz predavanja, grupni rad i diskusije, a posebno zanimljiv bio je tzv. „međunarodni interview” kroz koji se otkrilo mnogo pojedinosti iz pastoralne situacije navedenih zemalja.

Vrlo zapaženo i kvalitetno uvodno predavanje pod naslovom: „Mladež i Crkva u SRNJ i u evropskoj usporedbi” održala je **Renate Köcher** iz Instituta za demoskopiju u Allensbachu.

Polazeći od pitanja što imaju zajedničko mladež i Crkva, ona je naglasila da se ubrzano trganje odnosa između ova dva subjekta odigrava u području obiteljskog i seksualnog morala. Uzimajući religioznu praksu kao indikator religioznosti i crkvenosti, zabrinjavajuća je činjenica da preko 45% posjetilaca čine osobe iznad 60 godina. Općeniti stav mladih koji se krije iza fraze: „Ja sam kršćanin ali mi Crkva ništa ne znači”, prema istraživanju ovog Instituta, otkriva nisku religioznu svijest, nesigurnost i krhkost u pitanju smisla života.

Polje napona između Crkve i sekulariziranog svijeta, prema proklamiranju, teži koegzistenciji (suživotu), ali praktično, Crkva bi, kao manjina, trebala imati sve manje utjecaja; tako joj se nameće spirala šutnje kao proces koji katkada izrasta do kompleksa manjine. Sudbina Crkve kao religiozne institucije, povezana je u evropskom prostoru sa sudbinom institucije općenito. Ali sekularizacija se ne može prihvatiti kao sudbina, tvrdi Köcher. To je jedna beznadna teorija. Dapače, velika je odgovornost na čimbenicima odgoja: obitelji, školi, Crkvi, sredstvima komuniciranja... da zajednički surađuju u socijaliziranju mladih, ne isključujući religioznost iz odgojnih ciljeva.

Put crkvenosti u odgoju mladih dosad je bio put manjine. Da bi postao put većine, Crkva

se mora približiti roditeljskoj kući. Zajedno živjeti i rasti s obitelji. I gdje je to moguće obje zajedno komunicirati sa školom, jer problem Crkve danas je problem komunikativnosti. Uz to, crkvenost ne smije ostati samo izvanjska pojava već autentično unutrašnje opredjeljenje. Ako je istina da je Crkva sve više manjina, onda je također točno da je kvalitetno sve značajnija manjina u smislu životnog i etičkog usmjerenja. Crkva se mora suočiti s individualiziranim mentalitetom i „omasovljenim” društvom. Duh trenutka traži od nje borbu za smisao, za osobnost čovjeka.

U diskusiji na ove teze istaknuto je da Crkva nije institucija prijetnje (Drohbotschaft) već radosne vijesti (Frohbotschaft). Od 1968. pokret protiv „moraš” i „ne smiješ” institucija uzima sve više maha. Ukoliko je Crkva „moraš”, „ne smiješ” institucija, a ne institucija povjerenja, njena kriza će se sve više produbljivati (A. Brecheisen). Stoga se prenošenje normi ne vrši prvenstveno riječju već živim modelom, utemeljujući normu, ne proklamirajući je obrađajući (R. Köcher).

Budući da postoji nedovoljna utemeljenost normi, i poteškoća u komuniciranju, postavlja se pitanje gdje će se utemeljiti norme, kako ih navijestiti? (A. Brecheisen). Preostaju nam strpljivi i pojedinačni naponi za svakog čovjeka kad je već institucija nedostupna. Identitet kršćanina, njegova dosljednost jest najbolji navještaj i utemeljenje. Ipak Crkvi preostaje zadatak da razvije odgovarajuću strategiju. Razgovor s mladima počinje kad mladi kažu zašto ne idu u crkvu, zašto ne vjeruju, ne komuniciraju s Crkvom (i ne komuniciranje je način komuniciranja!), ali može početi i oslušivanjem Crkve: kakva je to šutnja mladih?, zašto?, onda treba izraziti njihovo pitanje i tražiti odgovor zajedno s njima. Crkva je tumač mlade generacije. U misiji osmišljenja života ona je bez konkurencije! (R. Köcher)

Herbert Bihlmayer, ravnatelj omladinskog centra u Benediktbeuernu održao je predavanje na temu „Oblici religioznosti mladih u svjetlu iskustava omladinskog odgojnog centra – Benediktbeuern”.

Iznoseći podatke o aktivnosti centra koji djeluje od 1970. godine i omogućuje trodnevne

susrete, duhovne vježbe, razgovore, razmjenu iskustava, savjetovanje, tečajeve s vlastitim ili dogovorenim programom, zadivljuje podatak da je u ovoj, 1985. godini organizirano 89 takvih, specijaliziranih susreta. (1982. god. npr. bilo je 12.895 sudionika a 13.839 nije moglo biti primljeno). Uz mnoštvo prikladnih prostorija (102) i odgojnih sredstava na raspolaganju mladih stoje 62 suradnika zadužena po svojim područjima. Iz tog iskustva s mladima Bihlmayer tvrdi da su mladi vrlo otvoreni posebno ako su angažirani. Rado diskutiraju o osjetljivim temama mira, pravde, trećeg svijeta. Polazišta u radu s mladima su:

- Životna situacija mladih je početak pastoralne;
- Nadvladavanje stvarnih problema mladih je prvi cilj;
- Ovaj rad je upravljen svim mladima;
- Vjera u Isusa Krista jest bitna (ona ne blokira, već omogućuje rast);
- Motiviranje i animiranje poštiva slobodnu odluku i drži budnim pitanje mladih;
- Zajedništvo vjere;
- Osobni napor kao mjesto spasenja.

Problemi i pitanja koji najčešće dolaze do izražaja proizlaze iz nedostatka temeljnog iskustva (odnosa) s drugim i s Bogom (od tuda poteškoće komuniciranja). Osjeća se, stoga, živa potreba imati veliko uho da bi se razumio jezik i žargon mladih.

Postoji mnogo dodira s mladima ali je pitanje koliko ti dodiri zalaze pod kožu (zadiru u život). Osobna vjerodostojnost i koncentrirana akcija za mlade i s mladima postavlja se kao cilj pastoralne djelatnosti. Nužna je diferencirana ponuda prema dobi i stanju, jer vjera je proces. „Ljubiti što mladi ljube da bi oni ljubili ono što mi ljubimo” (Don Bosco). Treba sve učiniti za mlade ali to ne znači da ćemo sve mlade pridobiti.

U diskusiji je naglašeno da je potrebno razlikovati što motivira, a što manipulira. Omladinski centar je jedan (novi) put koji otkriva važan vid pastoralne. To je impuls koji podržava budnim istinske težnje i aspiracije mladih. Može ujedno poslužiti kao iskustveni orijentir.

Prvi dan je dominirala tema „Mladi u odnosu prema Crkvi”, a drugi „Crkva u spasenjskoj

akciji prema mladima". Uvodno predavanje, teološki bogato i jasno, s nekim metodološkim pomacima, održao je profesor salez. sveučilišta u Rimu i Učilišta u Benediktbeuernu **Alois Kothgasser** pod naslovom „Teološke postavke i ekleziologija omladinskog pastorała”.

Polazeći od pitanja mjesta kršćanina i Crkve u današnjem svijetu uzeo je kao ishodište konkretnu situaciju čovjeka: potrebu za životom, za ljubavlju i za spasenjem. Temeljnim oznakama čovjekova bivanja: komuniciranju, samostvarenju, iskustvu svijeta, razdijeljenosti, nadi, transcendiranju, odgovara djelotvorna Božja akcija života, ljubavi i spasenja: čovjek

- stvoren na Božju sliku – da dođe do punine života;
- spašen po Isusu Kristu – nasljedovanje u oblikovanju života;
- obdaren Božjim životvornim Duhom – za predanje i slobodu;
- okružen Božjom milošću i spasenjskom voljom.

Poteškoće, međutim, nastaju s konkretnom Crkvom. „Vjerujem u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu”, postaje prigovor protiv konkretne Crkve, koja nije samo svjetlo nego i sjena. Čini se, međutim, da je poimanje Crkve kao borbene, hijerarhijske, trijumfalističke, „societas perfecta”, stvar prošlosti.

Crkva II. Vatikanskog sebe promatra u službenjskom karakteru, želi biti sredstvo, sakrament spasenja. (slike: narod Božji, tijelo Kristovo...). Ona stoji u kristološkom i trinitarnom kontekstu (trinitarna ekleziologija), s eshatološkim obilježjem (jedinstvo, mir i pomirenje ljudi s Bogom i međusobno – eshatološka stvarnost koja se u Crkvi anticipira). Crkva kao znak i sredstvo Božje spasenjske akcije poslužuje riječju, sakramentima, socijalnom službom. Kao „ustanova služenja” ona je

- Crkva siromašnih
- Crkva grešnika u obraćenju (ecclesia semper reformanda)
- Crkva progonjenih s mučeničkim karakterom.

Tako se ona očituje kao „societas imperfecta”, trajno potrebna spasenja i obnove, i trajno upravljena Kristu i čovjeku koji je njezin prvi put (Ivan Pavao II). Ona ostaje otvorena svim

ljudima, suodgovorna za sudbinu svijeta, potiče suradnju laika i dijalog unutar i izvan Crkve, sa svim kršćanima, nekršćanima i nevjernicima. Višedimenzionalna je i kompleksna, nije čisto spiritualističko-karizmatička niti naturalističko-sociološka stvarnost. Ostaje, dakle, znak i sredstvo spasenja, Božje djelo u službi čovjeka. Iz te svoje naravi i svijesti okreće se mladima kao preobrazbenoj snazi svijeta, obogaćuje i usmjeruje njihov život prema stvarnostima kojima je sama prožeta.

Na ovu temu nadovezuje se referat **Martina Lechnera**, laika, profesora u Benediktbeuernu, „Posljedice teološko-eklezioloških postavki za omladinski pastoral” u kojemu je istaknuta logična veza između slike čovjeka i Crkve i konkretne pastoralne akcije. Nastavljajući Kothgasserovu liniju on izvodi slijedeće zaključke: Crkveni omladinski pastoral oslanja se na animiranje grupa u kojima mladi ljudi pokušavaju živjeti načinom Isusa Krista.

Takve grupe zorno obznanjaju kako se kršćanski živi, postaju drugima znak i poziv, te ostvaruju Crkvu u malom.

– Laici i svećenici zajedno rade u omladinskom pastoralu. Nema rastave između dušobrižništva i laičkog vodstva omladinskog pastorała.

– Glavna tema je evangelizacija i kako je provesti u sekulariziranom svijetu.

– Omladinski pastoral treba zajednice koje će se staviti u službu humaniziranja svijeta i civilizacije ljubavi.

Kao primjer Crkvene pastoralne akcije predstavljen je jedan tip rada s mladima koji stoje daleko od Crkve. **Ferdinand Lohbusch**, ravnatelj rekreativno odgojnog centra za mlade „Don Bosco Club – Köln” održao je predavanje „Šanse otvorenih vrata”. Omladinski pastoral rubnih”. 1984. godine bilo je 1517 mladih s članskom iskaznicom. Upadljivo je da uz većinu domaćih (57%) visok postotak (43%) zauzimaju strani posjetioci između kojih je najjača turska skupina. Raspon dobi je od 6 do 21 godine ali većina su od 10. do 18. Odgojni cilj se određuje prema uzrastu. Ostaje ipak na području igre i rekreacije, što je izvjesno suženje don Boscova modela u kojem je igra bila sredstvo, a ne cilj pastoralne djelatnosti. Dom,

međutim, uzima kao glavnu brigu kroz igru razvijati autentične međuljudske odnose što bi trebalo predstavljati bazu za duhovnu nadgradnju.

Treći dan simpozija održao je predavanje **Zelindo Trenti** iz Pordenonea pod naslovom „Uloga religioznih grupa za prenošenje vjere mladima”. Pripadnost grupi, kao putu odgoja mladih, u Italiji je veoma zastupljena. Čak do 37% grupiranja odnosi se na religiozne grupe među kojima su najznačajnije: Azione cattolica (Katolička akcija), Comunione e liberazione (Zajedništvo i oslobođenje), Scaut, Focolari, Opus Dei, te razni karizmatički pokreti. Ostaje međutim vrlo prisutna težnja ideologiziranja grupe, kako u crkvenom tako i općedruštvenom sektoru, izlažući se tako opasnosti da se grupa promatra ne jednim, već jednim ispravnim putem (odgoja i spasenja).

Raznoliko i razgranato grupiranje mladih u Italiji predstavlja za Crkvu mukotrpan ali ne beznadan posao oko izgradnje potrganih veza dijaloga i međusobnog obogaćenja. Čini se da je obitelj odsutna iz ovog napora jer u vrijeme studenskih manifestacija šezdesetih i sedamdesetih godina tadašnja mlada generacija (današnji roditelji) prešla je iz religioznog u politički lager. Tako je obitelj danas premalo zainteresirana i pripremljena za svoju odgojnu zadaću.

Pravo otkriće simpozija zbilo se na kraju. Dvije sestre franjevske **Judith** i **Clara** iz Siessena predočile su u svom izlaganju „Baština svetog Franje i pastoralni naponi franjevske u Siessenu” duh i iskustva u radu s rubnim mladima,

posebno djevojkama. Naglasivši već na početku da je susret s osobom mjesto spasenja tvrde da je naše stanje raspetost dok se ne predamo Raspetome (u konkretnoj osobi). Otvorenost transcencijaciji prolazi kroz osjećaje i potrebe. Čovjek je u svojoj biti otajstvo „krvlju otkupljeno” i zato neizmjerena vrijednost bez obzira na stanje u kojem se nalazi. Usluge što ih sestre vrše nisu profesionalni posao već spasenjsko djelo, život koji rađa život.

Diskusija se zaoštrila u pitanju kako molitva može biti terapijsko sredstvo posebno u teškim slučajevima depresije i pokušaja samoubojstva (F. Schmid). Svijest darovanosti i vlastite ograničenosti lišava me beznađa i upućuje na darovatelja koji je jedini gospodar moćnog života. (S. Judith). Iako se cilj pretpostavlja (Božja proslava) ne određuje se unaprijed kod svakog pojedinačnog susreta (koji možda ima vlastit cilj) već se zajednički traži Božja volja (koja je šira od našeg cilja), poštivajući slobodu i prateći molitvom proces odlučivanja. Vrijeme boravka u zajednici može biti tjedan duhovnih vježbi ili kraći susret, suživot, molitva i suradnja.

Uz ove teoretske priloge i rasvijetljenja, bogatstvo simpozija predstavlja i neposredni susret sudionika, zajednička gozba obaju stolova, uvid u materijale za omladinski pastoral, razgledavanje i korištenje knjižnice i drugih prostora kao i posjet „Institutu za komunikacijsko istraživanje i masmedija” u Münchenu.

Čini se stoga da je simpozij obilno ispunio očekivanja i pobudio nade djelatnika na području omladinskog pastoralnog.